

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

ДРУГА СЕКЦІЯ

СПРАВА «СЕМЕНОВ ПРОТИ УКРАЇНИ»

(Заява № 25463/03)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

13 грудня 2005 року

Це рішення стане остаточним за обставин, викладених у п. 2 статті 44 Конвенції. Воно може підлягати редакційним виправленням.

У справі «Семенов проти України»

Європейський суд з прав людини (друга секція), засідаючи палатою, до складу якої увійшли:

п. А. Б. Бака (Mr A. B. Baka), Голова,
п. І. Кабрал Барreto (Mr I. Kabral Barreto),
п. К. Юнгвірт (Mr K. Jungwiert),
п. В. Буткевич (Mr V. Butkevych),
п. М. Угрехелідзе (Mr M. Ugrekhelidze),
пані А. Мулароні (Mrs A. Mularoni),
пані Е. Фура-Сандстрьом (Mrs E. Fura-Sandstrom), судді,
та пані С. Долле (Mrs S. Dolle), Секретар секції,
після обговорення в нарадчій кімнаті 22 листопада 2005 року,
вносить таке рішення, що було прийняте цього дня:

ПРОЦЕДУРА

1. Справа порушена проти України за заявою № 25463/03, поданою до Суду відповідно до статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі - Конвенція) громадянином України Петром Миколайовичем Семеновим (далі - заявник) 1 липня 2003 року.

2. Уряд України (далі - Уряд) був представлений його Уповноваженими - пані Зоряною Бортновською та пані Валерією Лутковською.

3. 27 листопада 2003 року Суд вирішив направити заяву на комунікацію з Урядом. Суд відповідно до п. 3 ст. 29 Конвенції вирішив, що прийнятність та суть скарги розглядатимуться одночасно.

ФАКТИ

I. ОБСТАВИНИ СПРАВИ

4. Заявник народився у 1940 році і проживає у м. Новій Каховці, Херсонська область.

A. Обставини справи, що передували зверненню заявника

5. Держава володіє 75 % акцій ВАТ «Південелектромашзавод» (далі - боржник), яке, таким чином, підпадає під застосування мораторію на примусовий продаж майна державних підприємств, який забороняє арешт та продаж їх майна.

6. 5 червня 2000 року Господарський суд Херсонської області (далі - господарський суд) розпочав провадження у справі про банкрутство боржника та наклав заборону на процедуру погашення заборгованості. Це рішення *inter alia* призвело до зупинення виконання всіх рішень суду щодо стягнення грошових коштів з боржника.

7. 10 серпня 2000 року Вищий господарський суд виніс постанову, яка містила роз'яснення, що провадження у справі про банкрутство не повинно перешкоджати виконанню рішень, якими присуджено заборгованість із заробітної плати. Відповідно до цієї постанови Ново-каховський відділ державної виконавчої служби (далі - державна виконавча служба) поновив

виконавчі провадження щодо стягнення боргів з боржника.

8. 15 січня 2001 року господарський суд затвердив план санації боржника та призначив керуючого процедурою санації. 17 січня 2002 року суд визнав, що виконавче провадження будь-якого виду суперечить забороні, яку суд наклав у червні місяці, зокрема з огляду на триваючу процедуру санації, успіх якої є сумнівним у випадку, якщо державна виконавча служба продовжить свої дії (див. рішення у справі «Трихліб проти України» від 20 вересня 2005 року, № 58312/00, пп. 7-14).

Б. Обставини справи

9. Заявник звернувся до суду з позовом про стягнення з боржника, у якого він працював, заборгованості із заробітної плати. 5 грудня 2002 року Новокаховський міський суд (далі - міський суд) задовольнив позовні вимоги заявника та присудив йому 6044 грн. Рішення вступило в законну силу та було надіслане до державної виконавчої служби для примусового виконання.

10. Листами від 26 лютого 2003 року та 15 квітня 2003 року державна виконавча служба та Херсонське обласне управління юстиції повідомили заявника, що виконавче провадження було зупинене у зв'язку з триваючою процедурою санації боржника.

11. 11 серпня 2003 року міський суд відмовив у задоволенні скарги заявника на стверджувану незаконну бездіяльність державної виконавчої служби. Суд вирішив, що не було вини відповідача, який зупинив виконання рішення, яке було винесене на користь заявника відповідно до Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 1992 року.

12. 9 грудня 2003 року Міністр юстиції прийняв рекомендації, відповідно до яких державна виконавча служба була проінформована про те, що заборона на стягнення боргів у справах, в яких розпочата процедура банкрутства, не розповсюджується на виконання рішень, якими було присуджено заборгованість із заробітної плати.

13. 15 січня 2004 року державна виконавча служба поновила виконавче провадження у справі заявника. 23 січня та 10 лютого 2004 року державна виконавча служба наклала арешт на рахунки боржника. Проте 27 лютого 2004 року за клопотанням керуючого санацією господарський суд скасував ці постанови, оскільки Законом України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» передбачене обов'язкове зупинення виконавчого провадження до вирішення справи про банкрутство боржника. Виняток із загального правила щодо заборони погашення заборгованості боржника стосується тільки поточної виплати заробітної плати.

14. Рішення, винесене на користь заявника, залишається невиконаним.

II. ВІДПОВІДНЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО

15. Національне законодавство викладене у рішеннях у справах «Ромашов проти України» (заява № 67534/01, пп. 16-18, від 27 липня 2004 року) та «Трихліб проти України» (заява № 58312/00, пп. 25-32, від 20 вересня 2005 року).

ПРАВО

I. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ П. 1 СТАТТІ 6 КОНВЕНЦІЇ ТА СТАТТІ 1 ПРОТОКОЛУ № 1

16. Заявник скаржився на неспроможність державних органів виконати рішення, яке було винесене на його користь міським судом 5 грудня 2002 року. Він стверджував, що п. 1 статті 6 Конвенції та статтю 1 Протоколу № 1 було порушено. Ці положення передбачають таке:

Пункт 1 статті 6

«Кожен має право на справедливий і публічний розгляд упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом (...)».

Стаття 1 Протоколу №1

«Кожна фізична або юридична особа має право мирно володіти своїм майном. Ніхто не може бути позбавлений своєї власності інакше як в інтересах суспільства і на умовах, передбачених законом і загальними принципами міжнародного права.

Проте попередні положення жодним чином не обмежують право держави вводити в дію такі закони, які вона вважає за необхідне, щоб здійснювати контроль за користуванням майном відповідно до загальних інтересів або для забезпечення сплати податків чи інших зборів або штрафів».

A. Прийнятність

17. Уряд стверджував, що заявник не вичерпав національні засоби захисту, як цього вимагає п. 1 статті 35 Конвенції, оскільки він не звернувся до касаційної інстанції для оскарження рішення міського суду від 11 серпня 2003 року, яким йому було відмовлено у задоволенні скарги на бездіяльність державної виконавчої служби. Крім того, заявник не звернувся до господарського суду із заявою про включення його у реєстр кредиторів у справі про банкрутство боржника.

18. Заявник не погодився з цими зауваженнями, стверджуючи, що жодний з наведених засобів не є ефективним.

19. Суд зауважує, що ці питання вже розглядалися і відхилялися у ряді попередніх рішень (див. рішення у вищенаведених справах *«Ромашов проти України»* та *«Трихліб проти України»*, пп. 23-32 та 36-42, відповідно). Суд не знаходить підстав для досягнення іншого висновку у цій справі, таким чином, Суд відхиляє заперечення Уряду.

20. Суд зазначає, що скарга не є очевидно необґрунтованою у сенсі п. 3 статті 35 Конвенції. Далі Суд зазначає, що вона не є неприйнятною за інших підстав.

B. Щодо суті

21. Уряд зауважував, що тривале невиконання рішення на користь заявника було спричинене триваючим провадженням у справі про банкрутство боржника та його складним фінансовим станом. Уряд далі зазначав, що державна виконавча служба здійснила всі необхідні дії для виконання рішення і, відповідно, не може нести відповідальність за затримку. Заявник не погодився.

22. Спершу Суд звертається до зауважень Уряду щодо триваючого провадження у справі про банкрутство. Суд зауважує, що у ході провадження у справі про банкрутство господарський суд може заборонити повернення будь-яких боргів підприємства-боржника, і останнє залишається поза відповідальністю за затримку у виконанні своїх зобов'язань протягом перебігу такого провадження. Суд повторює, що у справі «Трихліб проти України» (пп. 49-50) він уже вирішував, що така процедура, що застосовується за подібних обставин, може призвести до порушення п. 1 статті 6 Конвенції. Більше того, у цій справі ситуація ускладнювалась різним тлумаченням державних органів Закону «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом». Така ситуація призвела до того, що боржник міг задовольнити вимоги заявника щодо виплати заборгованості з заробітної плати, але державна виконавча служба не могла здійснити законне виконання рішення суду на користь заявника шляхом стягнення боргу з боржника (див. *ibid.*, пп. 49-50).

23. Оскільки Уряд посилався на складний фінансовий стан боржника, Суд повторює, що підприємство було безсумнівно державним. До нього було застосовано Закон «Про введення мораторію на примусову реалізацію майна» від 2001 року, яким встановлювалась заборона на накладення арешту та продаж майна боржника. Суд зауважує, що внутрішнє законодавство не передбачає для таких кредиторів, як заявник або виконавча служба, можливості оскаржити такі обмеження у разі їх незаконного або невиправданого застосування. Відповідно, відсутня можливість звернення за компенсацією у разі затримки у виконавчому провадженні, спричиненої застосуванням такого обмеження (див. *ibid.*, п. 51).

24. Таким чином, Суд вважає, що з огляду на невиконання рішення з грудня 2002 року, приблизно два роки та одинадцять місяців, та неспроможність здійснити необхідні заходи для виконання рішення на користь заявника державні органи позбавили п. 1 ст. 6 Конвенції та ст. 1 Протоколу № 1 їх практичного змісту.

25. Таким чином, у цій справі п. 1 статті 6 Конвенції та стаття 1 Протоколу № 1 були порушені.

II. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

26. Стаття 41 Конвенції передбачає:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливую сатисфакцію».

A. Шкода

27. Заявник просив відшкодувати матеріальну шкоду у сумі 6044 грн (заборгованості, яка досі йому належить за рішенням суду), а також нематеріальну шкоду у сумі 100 000 грн. (приблизно 16 485 ЄВРО).

28. Уряд зауважив, що скарги заявника щодо справедливої сатисфакції є необґрунтованими.

29. Оскільки рішення, винесене на користь заявника, не було виконано, Суд зазначає, що обов'язок держави виконати рішення безсумнівно залишається за державою. Відповідно, Суд вважає, що виплата Урядом заборгованості за рішенням, що належить заявнику, буде становити повний та остаточний розрахунок щодо його вимог стосовно матеріальної шкоди.

30. Щодо вимог заявника про відшкодування нематеріальної шкоди

Суд, об'єктивно оцінюючи ситуацію, як цього вимагає стаття 41 Конвенції, вважає за доцільне присудити йому 1400 ЄВРО.

Б. Витрати

31. У встановлений строк заявник не висунув жодних вимог щодо компенсації витрат. Таким чином, Суд нічого не присуджує.

В. Пеня

32. Суд вважає за доцільне призначити пеню на підставі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, до якої мають бути додані три відсотки.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Оголошує* заяву прийнятною;
2. *Вирішує*, що у цій справі було порушення пункту 1 статті 6 Конвенції;
3. *Вирішує*, що у цій справі було порушення статті 1 Протоколу № 1 до Конвенції;
4. *Вирішує*, що,
 - (а) протягом трьох місяців з дня, коли рішення стане остаточним відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач має сплатити заявнику суму боргу, належну йому відповідно до рішення національного суду, а також 1400 ЄВРО (одну тисячу чотиреста ЄВРО) як компенсацію за нематеріальну шкоду плюс будь-який податок, який може бути стягнуто з заявника; ця сума має бути конвертована у національну валюту держави-відповідача на день здійснення платежу;
 - (б) у випадку невиконання чи несвоєчасної виплати державою-відповідачем належної заявнику суми на неї нараховуватиметься пеня, яка дорівнює граничній позичковій ставці Європейського центрального банку плюс три відсотки, з часу, коли закінчиться вищезгаданий тримісячний строк, і до моменту повного розрахунку;
5. *Відхиляє* інші вимоги заявника щодо справедливої сатисфакції.

Вчинено англійською мовою та повідомлено письмово 13 грудня 2005 року відповідно до пп. 2 і 3 правила 77 Регламенту Суду.

С. ДОЛЛІС (Mrs S. DLLE)

А. Б. БАКА (Mr A. B. BAKA)

Секретар секції

Голова секції